

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 10 สิงหาคม 2543 ได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีและผู้ทำบัญชี รวมถึงกำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขในการเป็นผู้ทำบัญชี ตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขการเป็นผู้ทำบัญชี (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2547 ลงวันที่ 10 สิงหาคม 2547 ซึ่งกำหนดให้ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนและบริษัทจำกัดที่มีทุนจดทะเบียนไม่เกิน 5 ล้านบาท สินทรัพย์รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท และรายได้รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท ผู้ทำบัญชีต้องมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทางการบัญชี หรือเทียบเท่า และห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนและบริษัทจำกัดที่มีทุนจดทะเบียนเกินกว่า 5 ล้านบาท สินทรัพย์รวมเกินกว่า 30 ล้านบาท และรายได้รวมไม่เกินกว่า 30 ล้านบาท รวมทั้งธุรกิจที่มีความสำคัญตามที่กำหนด ผู้ทำบัญชีต้องมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชี หรือเทียบเท่า นอกจากนี้ ให้ผู้ทำบัญชีแจ้งการเป็นผู้ทำบัญชีต่อสำนักกำกับดูแลธุรกิจ หรือสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัด ตามที่อยู่ หรือสถานที่ทำงานของผู้แจ้งเพียงแห่งเดียว ตามแบบ ส.บข.5 พร้อมหลักฐานภายใน 60 วัน นับแต่วันที่เริ่มทำบัญชี (กรมทะเบียนการค้า, 2543 : 1) รวมถึงปฏิบัติตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชี ลงวันที่ 10 สิงหาคม 2547 ซึ่งกำหนดให้ผู้ทำบัญชีที่ขึ้นทะเบียนไว้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เข้ารับการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชีทุกรอบสามปีจากสถาบันวิชาชีพบัญชี หรือสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานที่อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าให้ความเห็นชอบ โดยในแต่ละรอบต้องมีจำนวนชั่วโมงไม่น้อยกว่า 27 ชั่วโมง และต้องเป็นกิจกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกรทำบัญชีไม่น้อยกว่า 18 ชั่วโมง ทั้งนี้ ในแต่ละปีผู้ทำบัญชีต้องเข้ารับการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง และให้แจ้งรายละเอียดตามแบบ ส.บข.7 ต่ออธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าภายใน 60 วัน นับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของทุกปี เนื่องจากการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชีจะส่งผลให้ผู้ทำบัญชีสามารถปรับตัวให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในโลกธุรกิจ และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มต่อกิจการ รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นแก่สาธารณชนต่อข้อมูลในรายงานทางการเงินของกิจการด้วย

สหกรณ์ออมทรัพย์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2552:ระบบออนไลน์) คือ สถาบันการเงินแบบหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลซึ่งมีอาชีพอย่างเดียวกัน หรือที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ และให้สมาชิกกู้ยืมเมื่อเกิดความจำเป็น

หรือเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์นอกเลย และได้รับการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ สหกรณ์ออมทรัพย์แห่งแรกที่จัดตั้งขึ้นในประเทศไทย คือ สหกรณ์ข้าราชการสหกรณ์ จำกัดสินใช้ จดทะเบียนเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2492 ต่อมาได้แพร่หลายไปในหน่วยงานของรัฐ และเอกชน ทั่วประเทศ สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ในชุมชนแห่งแรก คือ สหกรณ์เครดิตยูเนียนแม่มูล จำกัด จดทะเบียนเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2522 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์โดยการรับฝากเงิน และให้ผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ยอัตราเดียวกับธนาคารพาณิชย์และโดยการถือหุ้นหัก ณ ที่จ่าย เป็นรายเดือนแต่ไม่เกิน 1 ใน 5 ของหุ้นทั้งหมด เมื่อสิ้นปีทางบัญชีสหกรณ์ต้องจ่ายเงินปันผลค่าหุ้น ให้แก่สมาชิกในอัตราที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งให้บริการด้านเงินกู้แก่สมาชิกตามความจำเป็นการ ดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 แม้ว่าสหกรณ์จะเป็นองค์กรที่ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรจากการดำเนินธุรกิจกับสมาชิก แต่สหกรณ์ต้อง ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีรายได้เพียงพอที่จะดำรงอยู่ และขยายงานเพื่ออำนวยความสะดวกแก่สมาชิกต่อไป จึงจำเป็นต้องมีระบบการควบคุมที่ดี โดยการจัดทำบัญชี พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 กำหนดเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของสหกรณ์ไว้ในมาตรา 65 และ มาตรา 66 กล่าวคือ มาตรา 65 ให้สหกรณ์จัดทำบัญชีตามแบบและรายการที่นายทะเบียนสหกรณ์ กำหนดให้ถูกต้องตามความเป็นจริง เก็บรักษาบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีไว้ที่สำนักงาน สหกรณ์ภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนด รวมถึงบันทึกบัญชีเกี่ยวกับกระแสเงินสด ของสหกรณ์ในวันที่เกิดรายการ และบันทึกบัญชีที่ไม่เกี่ยวกับกระแสเงินสดของสหกรณ์ภายใน 3 วัน นับแต่วันที่เกิดรายการ มาตรา 66 ให้สหกรณ์จัดทำงบดุลอย่างน้อยครั้งหนึ่งในรอบสิบสองเดือน งบดุลนั้นต้องมีรายการแสดงสินทรัพย์ หนี้สิน และทุนของสหกรณ์ พร้อมทั้งบัญชีกำไรขาดทุน ตามแบบที่นายทะเบียนสหกรณ์กำหนดให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและนำเสนอเพื่ออนุมัติในที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์ เมื่อพิจารณาข้อมูล ในปี 2551 พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์จำนวน 1,230 สหกรณ์ มีทุนดำเนินงานรวม จำนวน 459,488.53 ล้านบาท มีทุนดำเนินงานเฉลี่ยอยู่ที่ 533.71 ล้านบาทต่อสหกรณ์ (กรมตรวจบัญชี สหกรณ์, 2552 : ระบบออนไลน์) จะเห็นว่า สหกรณ์ออมทรัพย์มีทุนดำเนินงานเฉลี่ยมากกว่าธุรกิจ ขนาดย่อม หากแต่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ไม่มีการกำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติและ เงื่อนไขการเป็นผู้ทำบัญชีสหกรณ์ รวมถึงไม่มีการกำหนดเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ต่อแนวทาง วิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีสหกรณ์ไว้แต่อย่างใด ซึ่งไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความต้องการศึกษาแนวทางการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง ทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อทราบถึงปัญหาในการจัดทำบัญชีของสหกรณ์

ทราบถึงความต้องการ และปัญหาในการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชี สหกรณ์ออมทรัพย์ นำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชี ของผู้ทำบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 และส่งเสริมให้ มีการพัฒนาศักยภาพของผู้ทำบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชี สหกรณ์ออมทรัพย์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความต้องการในการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชี ของผู้ทำบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์
2. ทำให้ทราบถึงปัญหา และกำหนดแนวทางการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องทาง วิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชีสหกรณ์ออมทรัพย์

นิยามศัพท์

การพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพ หมายถึง การกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพ นั้น ๆ ต้องเข้ารับการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการรักษาสถานภาพความรู้ความสามารถ ทางวิชาชีพของตนเองให้คงอยู่ตลอดเวลา (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2548)

สหกรณ์ออมทรัพย์ หมายถึง สถาบันการเงินแบบหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลซึ่งมี อาชีพอย่างเดียวกันหรือที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการ ออมทรัพย์ และให้กู้ยืมเมื่อเกิดความจำเป็นหรือเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์นอกวงและได้รับการจด ทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ สามารถกู้ยืมเงินได้เมื่อเกิดความจำเป็นตาม หลักการช่วย ตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกัน (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2552 : ระบบออนไลน์)

ผู้ทำบัญชีสหกรณ์ หมายถึง ผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีของสหกรณ์ในการ จดบันทึกเรื่องราว และเหตุการณ์ต่าง ๆ ของรายการค้าและบริการที่เกิดขึ้น การควบคุมทรัพย์สินของสหกรณ์ การ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทางบัญชี การวิเคราะห์กักกันกรองจากข้อมูลทางการเงินตลอด จนถึงการสรุปข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2545 : 4)